

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Alardi, Pastoris Steinbeccensis, Bibliotheca Harmonico-Biblica

Alard, Nicolaus

Hamburgi, MDCCXXV

VD18 10490701

Caput V. De Remediis genuinis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17504

per mentem absoluta & promiscua debet, juxta eum, institui contrariorum combinatio, sive potius bruta confusio: sed non in schola, sive lumine sensuali, neque in schola, sive lumine rationali, at in schola & lumine mentali, sive Fidei, ut loquitur, illud fit. Et p. 418. verba ipsius Weigelii recensendo ipsum alloquitur: *Apage cum isthoc tuo malo Mystero, adeo in eversionem & confusionem omnium veritatum, & Dei, S. Trinitatis, Christi & blasphemiam nato!*

CAPUT V.

De Remediis genuinis.

I. **H**ermeneuticam sacram Antilogiarum Æsculapium, regulasque Hermeneuticas Apothecam vocamus unicam, antidota vera & genuina præbentem. *Certa enim regula*, inquit *Dannbæuerus* Herm. Sacr. p. 390. §. 5. „ quas Commentatores experti ac periti præscripserunt Lectoribus Bibliorum, tam non sunt negligendæ, quam monita alicujus tabellionis vel naucleri, qui viam sæpe emensus, multa est etiam suo periculo expertus, quæ comites secuturos tutiores reddere possunt, ac in itinere expeditiores.“ Noster instituti non est, Scriptores hoc loco recensere, qui ejusmodi Canones generales collegerunt, (o) sed de iis tantum acturi sumus, qui regulas, Harmonico studio speciatim inservientes, exhibuere.

II. Pro:

(o) Vid. illos apud le long Bibl. S. p. 1044. b. al.

II. Prodeant primum Theologi, qui rem paucis expediri posse putaverunt. B. D. *Aug. Pfeifferus*, Lubecensium quondam Præsul gravissimus, Hermen. S. p. m. 73. scribit: *In locis ἐναντιοφανομενοῖς intricatioribus, qui bene conjecit, vatem hunc perhibebo optimum.* B. J. C. *Dannbauerus* Hermen. S. p. 243. in conciliatione Ἰῶν ἐναντιοφανῶν monet, advertendam esse utilissimam regulam Rabbinorum, quæ est è tredecim Middoth apud *Schickard.* in *Bechinat* p. 159. postrema: „quando „nimirum bini versus abnegant se mutuo, tunc „judicium tamdiu suspendendum, donec veniat „scriptura, & præponderet inter eos. v.g. Prov. 26. „4. Noli respondere stulto secundum stultitiam „suam; & mox v. 5. responde stulto secundum „stultitiam suam, hæc videntur se mutuo evertere. „re. Verum ut scorpium suosmet ictus ipsi sanant, „vel regiones, quæ singularia venena habent, eæ „quoque illorum antidota producunt, ita solutio „ascripta est ibidem lateri ejus: fac illud, quando „sibi sapiens videbitur; abstine vero, ubi te sui „similem reputabit &c.“ (p) Sic B. W. *Franzius*

duo

(p) *Apparet hinc, inquit Doctiss. Joh. Henr. Hottingerus, Thesaur. Philol. p. 230. quam fuerint Judæi in conciliandis Scripturis S. religiosi. Nihil certe veritati convenientius, nihil ad vindicandam Scriptura auctoritatem opportunius, nihil denique pro optimi interpretis partibus commodius dici potuisset. Nempe viderunt, non in ipsam statim debacchandam esse Scriptura Majestatem, si vel maxime nos difficiliora quadam ejus exerceanant loca, aut ἐναντιοφανεία se prodant; sed laborandum*

duo præcepta inculcat, in omnium & quarumvis scripturarum interpretatione attendenda: fontes esse consulendos & cohærentiam esse considerandam. Vid. Tract. Theol. de Interpr. SS. p. 19. sq. Clarissimus *Rambachius* Instit. Herm. Lib. III. Cap. III. p. IV. tres regulas Logicas urget: Attendendum scil. (1.) num in utroque loco idem Orationis subjectum; (2.) idem modus & respectus; (3.) eadem temporis ratio? Cautè tamen ac provide in disciplinæ rationalis ad sacras paginas applicatione agendum esse, rectè monet ibid. §. V.

III. Plures regulas, ad Conciliationem sacrarum literarum adaptatas, præbet ex veteribus magni nominis Theologus, D. *Egid. Hunnius*, tract. de Majestate & certitudine Scripturæ sacræ, argumento quarto p. m. 14. f. seq. & cum illo summe Ven. D. *Henr. Mublius*, Dissert. de Apodixi Script. triga I. p. 30. sic scribens: „Ex proprietate linguarum, ex phrasi, ex Analogia fidei, ex universo scripturarum *καταφισμῶ*, ex antecedentium cum consequentibus junctura, ex scopo denique & occasione dictorum, nullo negotio conciliantur ea, quæ dissensionis aliquam speciem prima fronte præferunt.“ B. D. J. *Gerhardus* LL. Th. T. I. Cap. XII. p. 164. sq. de conciliatione *ἐναντιοφανῶν* agens, præter regulam genera-

C

nera-

randum potius, ut per συμβιβασιν seu collationem omnia apte in Bibliis coherere, & obscuriora, aut in speciem pugnantia loca ab ipso Spiritu Sancto, alibi clarius loquente, conciliari demonstremus.

neralem etiam speciales sistit, respectu scil. Circumstantiarum Personæ, Consilii s. finis & Occasionis, temporis, loci & modi; tandemque optimam conciliandi rationem esse putat, si possit ex Scriptura quasi arbiter dari, videlicet tertius aliquis Scripturæ locus, qui illos pugnantes concordet, aut conciliationem a nobis allatam discrete comprobet. B. *Baltb. Meisnerus* decem regulas, tanquam statuas mercuriales attendendas, proposuit Philos. sobr. P. II. Sect. II. Quæst. XXII. p. m. 662. sq. Nec B. *Jo. Majorem* prætereundum existimamus, qui in Diss. Th. de dictorum veteris Testamenti in novo allegatione compluscula ejusmodi axiomata congeffit, quæ S. R. *Jo. Christ. Pfaffius* diss. ejusdem argumenti, de allegatis veteris Testamenti in novo, auxit.

IV. Omnes omnino regulas, quotquot huc spectare videbantur, injustum Systema colligere cœpit Vir de Scriptura S. insigniter meritus, B. *Mich. Waltberus* L. I. Cap. III. Harmoniæ totius Scripturæ, quæ postmodum Harmonia Biblica est dicta. Procœmium prioris editionis, anni 1626.8. fontes nobis aperuit, ex quibus beatus Auctor illas hausit, in posterioribus editionibus, nescio quo fato, omissos, suntque *Flacii Illyrici* clavis Scripturæ P. II. tract. I. B. *Chemnitii* Harmonia Evangelica, B. *Gerhardi* Loc. Th. T. I. §. 180. sq. B. *Hafenrefferi* Compendium Loc. de Script. p. 135. sq. B. *Finckii* Centuria Canonum Theol. Tom. V. Disp. Giesens. inserta; B. *Franzii* tract. de Interpret. Script. *Pererii* Comment. in Gen. sup.

sup. Cap. 24. & *Alstedii* præcognita Theol. Cap. 109. Idem felicissimo successu præstitit B. *Jo. Olearius* in Collegio Biblico anecdoto, supra sæpius laudato, sed Methodo plane diversa. *Waltherus* enim istarum regularum tres constituit classes: in prima ventilantur communissimæ, quæ sua latitudine reliquas exhauriunt, & quadantenus sub se complectuntur; in secunda ponderantur communes, quæ suum ad omnes libros Biblicos involvunt respectum & circumstantias delineant; in tertia præscribuntur speciales & propriæ, quæ huic vel illi libro a contradictionum sic visarum luto liberando conveniunt. *Olearius* contra Cap. IV. absolutis remediis generalibus, Regulas Pietatis, Prudentiæ & Peritiæ, easque vel Grammaticas, vel Logicas, vel Rhetoricas, vel Physicas, vel Mathematicas, vel Politicas, vel Historicas, singulis sectionibus exhibuit.

V. Neque putandum est, omnem jam laborem in hoc studiorum genere esse exantlatum. Provocamus ad S. R. *Zeibichii* monita, Harmoniam Evangelicam condituris salutaria, Lipsiæ 1719. 4. publici juris facta; Nosque duas adhuc regulas, unam Philologicam, Philosophicam alteram, in medium proferemus, de quibus Auctores jam jam nominati, nec per somnium cogitarunt. Prima sit: *Arabicam linguam juvare explicationem τῶν ἐναντιοσῆμων*, quæ varias interpreti injicere possunt moras, & ne a doctissimis quidem semper viris satis attenduntur. Habet hanc ipsam aliud quasi agendo *Jo. Henr. Hottingerus*, Smegm. Orient. lib. I.

Cap. V. eamque p. 72. m. sq. probatam dedit. Secunda est admodum ingeniosa: *Considerandos esse affectus eorum, ad quos scribitur.* Usum hujus Canonis in conciliandis *ἐναντιοφαιείαις* eximium esse, docet M. Frid. Quir. Gregorius Diff. qua usum Doctrinæ de temperamentis Apostolorum in Theologia, Præside Ven. D. Gottfr. Oleario ostendit, ad diversa effata Pauli & Jacobi de Justificatione per bona opera §. 3. provocando.

CAPUT VI.

De necessitate, utilitate & jucunditate studii harmonici.

I. **V**ergit potissimum Harmonia Biblica in gloriam Dei, *θεοπνευσίας* Scripturarum sacrarum comprobando, sine qua earum dignitas, eminentia & Majestas vana, falsa, atque ficta foret. Nolumus repetere, quæ in fronte hujus tractationis adduximus; sufficiat nobis Theologicum judicium summi Dresdensium Theologi, Val. Ern. Læscheri, Prænot. Theol. p. 156. §. 1. ita scribentis: „Scripturam S. carere contradictionibus, „& veritas, & causa Dei defendere nos jubet, contra eos, qui imputatis illi manifestis contradictionibus à dignitate principii eam deturbare conantur.

II. Neque minus hominum saluti vel sic confutitur. *Multiplex est utilitas,* inquit supra laudatus Rambachius Inst. Herm. S. L. I. C. II. §. XIII. * * * „quam interspersa sacrae Scripturae obscuritas ex divina